

PATVIRTINTA
Alytaus rajono savivaldybės tarybos
2012 m. lapkričio 14 d. sprendimu Nr. K-317

**ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS
2012-2014 METŲ PROGRAMA**

TURINYS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS	3
II. PAGRINDINĖS PROGRAMOS SĄVOKOS	4
III. ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖ	4
IV. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI	6
V. STEBĖSENOS VYKDYMAS IR ĮGYVENDINIMAS	6
VI. STEBĖSENOS OBJEKTAI IR JŲ RODIKLIAI	7
VII. STEBĖSENOS DUOMENŲ VALDYTOJAI IR TEIKĖJAI	7
VIII. ATASKAITŲ IR IŠVADŲ TEIKIMO TVARKA	10
IX. LAUKIAMI REZULTATAI	10
X. PROGRAMOS VERTINIMO KRITERIJAI	11
XI. FINANSAVIMO ŠALTINIAI	11

ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2012–2014 METŲ PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012–2014 metų programa (toliau vadinama – Programa) nustato Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos tikslus, pagrindinius uždavinius, stebėsenos vykdymą ir įgyvendinimo priemones (priemonių planą), stebėsenos objektus ir jų rodiklius, stebėsenos duomenų valdytojus ir teikėjus, ataskaitų ir išvadų teikimo tvarką, vertinimo kriterijus, laukiamus rezultatus bei finansavimo šaltinius.

2. Programa parengta vadovaujantis:

2.1. Lietuvos Respublikos Seimo 1998 m. liepos 2 d. nutarimu Nr. VIII-833 „Dėl Lietuvos sveikatos programos patvirtinimo“ (Žin., 1998, Nr. 64-1842);

2.2. Pasaulio sveikatos organizacijos programos „Sveikata visiems XXI amžiuje“, kurios siekis – gerinti visuomenės sveikatą, remiantis patikima ir lengvai prieinama, informacinių technologijų galimybių panaudojimu grindžiama informacija apie sveikatą, nuostatomis;

2.3. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymu (Žin., 2002, Nr. 72-3022);

2.4. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymu (Žin., 2002, Nr. 56-2225);

2.5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. V-118 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymo Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo, pakeitimo“ (Žin., 2008, Nr. 21-771);

2.6. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. V-62 „Dėl Savivaldybėms skirtų visuomenės sveikatos stebėsenos atlikimo rekomendacijų patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 18-715);

2.7. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. liepos 18 d. įsakymu Nr. V-696 „Dėl Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos vykdymo ir privalomojo atitikties įvertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 96-4527);

2.8. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. V-837 „Dėl Visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 174-6465);

2.9. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 674 „Dėl Visuomenės sveikatos sričių stebėsenų (monitoringų) ir jų vykdytojų sąrašo tvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 12-445);

2.10. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. V-32 „Dėl Informacijos apie rodiklius ir jų šaltinius teikimo Valstybiniam visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų fondui taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 11-350);

2.11. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-500 „Dėl Valstybės visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų tvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 82-3768);

2.12. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. V-204 „Dėl Visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų informacijos pateikimo gyventojams tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. 38-1421);

2.13. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. vasario 11 d. įsakymu Nr. V-112 „Dėl Valstybės visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų kokybės kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 24-776).

II. PAGRINDINĖS PROGRAMOS SĄVOKOS

3. **Visuomenės sveikatos stebėseną** – tikslingai organizuotas ir sistemingai atliekamas visuomenės sveikatos būklės, ją veikiančių visuomenės sveikatos rizikos veiksnių duomenų rinkimas, kaupimas, apdorojimas, saugojimas, analizė ir vertinimas [2.3].

4. **Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną** – savivaldybių lygiu savivaldybių teritorijose vykdoma visuomenės sveikatos stebėseną [2.3].

5. **Visuomenės sveikatos duomenys** – bet kuri informacija, susijusi su visuomenės sveikata [2.3].

6. **Valstybinis visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų fondas** – valstybinės visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų bazių ir registrų duomenų visuma, tvarkoma teisės aktų nustatyta tvarka [2.3].

III. ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖ

7. Alytaus rajono savivaldybė (toliau – Savivaldybė) visuomenės sveikatos stebėseną vykdo siekdama gauti išsamią informaciją apie visuomenės sveikatos būklę savivaldybės teritorijoje,

visuomenės sveikatai darančius įtaką veiksnius, kitus visuomenės sveikatos rodiklius bei planuoti ir įgyvendinti vietines visuomenės sveikatos stiprinimo priemones.

8. Įgyvendinant Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos 2009-2011 metų stebėsenos programą, buvo sukurta duomenų bazė (toliau – DB), kurioje renkami duomenys apie Alytaus rajono savivaldybės gyventojus, jų sveikatos būklę, aplinkos veiksnius, sveikatos priežiūros įstaigų veiklą.

9. Šią DB tvarko ir papildo Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau – Biuras).

10. Biuras stebėseną vykdyti pradėjo nuo 2009 metų.

11. DB yra periodiškai papildoma oficialiais duomenimis iš valstybinę visuomenės sveikatos stebėseną vykdančių įstaigų.

12. Duomenys apie Alytaus rajono savivaldybės gyventojų sveikatą papildomi atrankiniais tyrimais. Nuo 2009 m. Biure buvo atlikti šie tyrimai:

12.1. Moksleivių mitybos tyrimas 2009 m. (kartu su Kauno medicinos universitetu, dabar – Lietuvos sveikatos mokslų universitetu);

12.2. Darbingo amžiaus žmonių gyvenimo įpročių tyrimas (2009 m.);

12.3. Darbingo amžiaus gyventojų tyrimas „Stresas darbe“ (2009 m.);

12.4. Moksleivių gyvenimo tyrimas (2011 m.).

13. Siekiant pagerinti Alytaus rajono gyventojų sveikatą ir aplinkos kokybę Alytaus rajone yra vykdomos valstybinės sveikatos programos, taip pat yra rengiamos ir įgyvendinamos Savivaldybės kompleksinės sveikatos programos, kurių pagrindinis finansavimo šaltinis – Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialioji programa.

14. Planuojant sveikatinimo veiklą, rengiant ir įgyvendinant Savivaldybės visuomenės sveikatos specialiąsias rėmimo programas dėmesys skiriamas prioritetinėms sveikatos kryptims: vaikų ir jaunimo sveikatai, lėtinių neinfekcinių ligų ir traumų prevencijai, psichinės sveikatos stiprinimui ir savižudybių prevencijai, infekcinių ligų profilaktikai (ypatingą dėmesį skiriant tuberkuliozės problemai).

15. Siekiant, kad ir toliau būtų tikslingai organizuotas ir sistemingai atliekamas visuomenės sveikatos būklės, ją veikiančių sveikatos rizikos veiksnių duomenų rinkimas, kaupimas, apdorojimas, saugojimas ir vertinimas, būtina tęsti ir tobulinti jau sukurtą stebėsenos sistemą.

IV. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

16. Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos programos tikslas – testuoti ir tobulinti Alytaus rajono gyventojų visuomenės sveikatos stebėsenos sistemos veiklą, siekiant gauti išsamią informaciją apie Alytaus rajono gyventojų sveikatos būklę, ją įtakojančius veiksnius ir jų kitimo tendencijas, kuo remiantis būtų planuojamos ir įgyvendinamos visuomenės sveikatos prevencinės priemonės.

17. Uždaviniai:

17.1. Sistemingai rinkti, kaupti ir analizuoti Alytaus rajono gyventojų sveikatos būklės ir jos kitimo duomenis ir rodiklius, sveikatai įtakos turinčius gyvenimo ir aplinkos veiksnius, bei vertinti ir analizuoti jų pokyčius;

17.2. Užtikrinti tinkamą ir savalaikį apibendrintų visuomenės sveikatos stebėsenos rezultatų teikimą valstybės ir savivaldybės institucijoms, Valstybiniam visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų fondui, kitoms suinteresuotoms institucijoms, taip pat visuomenei;

17.3. Tobulinti Alytaus rajono visuomenės sveikatos stebėsenos sistemą, kad visuomenės sveikatos stebėsenos sistema Alytaus rajono savivaldybėje atitiktų Lietuvos Respublikos teisės aktų keliamus reikalavimus ir būtų naudojama visuomenės sveikatos stiprinimo priemonėms planuoti ir įgyvendinti;

17.4. Vertinti Savivaldybėje vykdomą visuomenės sveikatos specialiąją rėmimo programą ir jos poveikį visuomenės sveikatai.

18. Programos įgyvendinimo priemonių planas yra pateiktas kaip Programos 1 priedas „Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012-2014 metų programos įgyvendinimo priemonės (priemonių planas)“.

V. STEBĖSENOS VYKDYMAS IR ĮGYVENDINIMAS

19. Programa vykdoma 2012 – 2014 metais (imtinai).

20. Atsakingas Programos vykdytojas – Biuras.

21. Stebėsenos vykdymo tvarka:

21.1. Duomenis ir rodiklius renka Biuro specialistas, atsakingas už visuomenės sveikatos stebėseną. Duomenys ir rodikliai renkami atsižvelgiant į jų pateikimo formą ir laiką;

21.2. Surinkti duomenys saugomi ir analizuojami sukurtoje kompiuterinėje duomenų bazėje;

- 21.3. Stebėsenos rodikliai analizuojami ir jų kitimas vertinamas mažiausiai 3 metų laikotarpyje;
- 21.4. Rodikliai lyginami su panašų gyventojų skaičių turinčiomis savivaldybėmis ir Lietuvos vidurkiu tam, kad būtų nustatyta Savivaldybės situacija šalies mastu;
- 21.5. Reguliariai atliekami Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012-2014 metų programos įgyvendinimo priemonių plane numatyti gyvensenos ir elgsenos tyrimai;
- 21.6. Surinkti duomenys pateikiami ataskaitose, teikiami savivaldybei, Valstybiniam visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų fondui, apibendrinti, publikuojami spaudoje, internete;
22. Už visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų ir rodiklių, kitos informacijos patikimumą atsako jos teikėjai.

VI. STEBĖSENOS OBJEKTAI IR JŲ RODIKLIAI

23. Visuomenės sveikatos stebėsenos objektai yra šie:
- 23.1. Visuomenės demografiniai duomenys;
- 23.2. Socialiniai, ekonominiai, psichosocialiniai veiksniai ir jų ryšys su sveikata;
- 23.3. Fiziniai, biologiniai, cheminiai aplinkos veiksniai ir jų ryšys su sveikata;
- 23.4. Visuomenės ir jos grupių sveikatos būklė, jos kitimo duomenys;
- 23.5. Sveikatos priežiūros sistemos veikla ir jų rodikliai;
- 23.6. Gyvensena ir jos ryšys su sveikata (šie rodikliai gaunami atliekant tyrimus);
24. Stebėsenos objektų rodikliai pateikiami Programos 2 priede.
25. Renkami stebėsenos rodikliai, kurie apibūdina visuomenės sveikatos stebėsenos objektus Alytaus rajono savivaldybėje.

VII. STEBĖSENOS DUOMENŲ VALDYTOJAI IR TEIKĖJAI

26. Stebėsenos duomenų valdytojai ir teikėjai yra šie:
- 26.1. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras (naudodamasis Valstybinės ligonių kasos informacijos sistema SVEIDRA, reguliariai kaupia duomenis apie gyventojų sergamumą, registruojamą asmens sveikatos priežiūros įstaigose. Remiantis SVEIDROS duomenimis, teikiami sergamumo (t. y. per metus naujai išaiškintų savivaldybės gyventojų ligos atvejų ir vidutinio metinio gyventojų skaičiaus santykis), bendrojo sergamumo (t. y. per metus registruotų savivaldybės gyventojų ligos atvejų ir vidutinio metinio gyventojų skaičiaus santykis), ligų paplitimo (t. y. savivaldybės

gyventojų, kuriems registruota tam tikra liga per metus ir vidutinio metinio gyventojų skaičiaus santykis), sveikatos priežiūros įstaigų veiklos rodikliai. Higienos institutas taip pat skaičiuoja duomenis apie stacionarinę ir ambulatorinę sergamumą, sveikatos priežiūros įstaigų veiklą bei išteklius. Šie duomenys pateikiami Higienos instituto leidiniuose, internetinėje svetainėje bei Lietuvos sveikatos rodiklių sistemoje (adresu www.hi.lt); Higienos institute taip pat veikia Lietuvos Respublikos profesinių ligų valstybės registras. Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Mirties atvejų ir priežasčių valstybės registras kaupia ir skelbia mirties ir jų priežasčių duomenis.

26.2. Valstybinis psichikos sveikatos centras (renka duomenis apie stacionarinę ir ambulatorinę sergamumą bei ligotumą psichikos ligomis);

26.3. Užkrečiamų ligų ir AIDS centras (organizuoja ir vykdo užkrečiamųjų ligų profilaktiką ir kontrolę);

26.4. Alytaus visuomenės sveikatos centras (vykdo sergamumo užkrečiamomis ligomis stebėseną ir registraciją apskrityje, teikia duomenis apie užkrečiamų ligų situaciją Alytaus rajone visuomenės sveikatos biurui);

26.5. Vilniaus teritorinė ligonių kasa (renka sergamumo duomenis, skelbia informaciją apie profilaktinių sveikatos patikrinimų ir prevencinių programų vykdymo apimtis Alytaus rajono pirminės sveikatos priežiūros įstaigose (adresu www.vilniaustlk.lt));

26.6. Alytaus rajono savivaldybės viešosios ir privačios asmens sveikatos priežiūros įstaigos (teikia biurui informaciją apie įstaigų veiklos rodiklius (prisirašiusių gyventojų skaičių, apsilankymų pas gydytojus apimtis, prevencinėse programose dalyvaujančiųjų skaičių, suteiktų paslaugų skaičių ir kt.). Reikalinga informacija taip pat skelbiama jų veiklos ataskaitose. VšĮ „Alytaus rajono savivaldybės greitosios medicinos pagalbos stotis“ veiklos ataskaitose skelbia informaciją apie suteiktos medicininės pagalbos apimtis Alytaus rajone);

26.7. Lietuvos Statistikos departamentas (renka, apdoroja, analizuoja ir skelbia duomenis apie šalies ekonominius, socialinius, demografinius ir aplinkos pokyčius);

26.8. Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras (nacionaliniu lygiu renka duomenis aplinkos ir sveikatos rodikliams apskaičiuoti, informaciją analizuoja ir skelbia savo tinklalapyje (adresu www.smlpc.lt));

26.9. Alytaus rajono savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyrius (registruoja Alytaus rajono gyventojų gimimus, mirtis, santuokas ir ištuokas);

26.10. Lietuvos darbo birža prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (renka, kaupia ir savo interneto svetainėje (adresu www.ldb.lt) skelbia duomenis apie Lietuvos gyventojų užimtumą, situaciją darbo rinkoje);

26.11. Alytaus teritorinė darbo birža (renka ir kaupia duomenis apie Alytaus rajono gyventojų užimtumą, situaciją darbo rinkoje);

26.12. Alytaus rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius, Vaiko teisių apsaugos skyrius (teikia informaciją apie socialines rizikos šeimas Alytaus rajone);

26.13. Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Alytaus teritorinis skyrius (registruoja duomenis apie laikiną nedarbingumą ir neįgalumą);

26.14. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Alytaus regiono aplinkos apsaugos departamentas (vykdo regiono aplinkos stebėseną, renka ir teikia duomenis apie oro taršą iš stacionarių taršos šaltinių Alytaus rajone);

26.15. Alytaus valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (teikia informaciją apie centralizuotai tiekiamo geriamojo vandens kokybę, šachtinių šulinių vandens kokybę, mikrobiologinę, cheminę-toksinę taršą Alytaus rajone, registruoja per maistą plintančius ligų atvejus);

26.16. Savivaldybės įmonė „Simno komunalininkas“ (renka ir teikia duomenis apie gyventojų, kuriems vanduo tiekiamas centralizuotai ir kurių nuotekos tvarkomos pagal teisės aktų reikalavimus, skaičių, geriamojo vandens taršos atvejus aptarnaujamoje teritorijoje);

26.17. Lietuvos kelių policijos tarnyba (renka ir skelbia eismo įvykių Lietuvoje statistiką (adresu www.lkpt.lt));

26.18. Alytaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas (renka ir teikia duomenis apie Alytaus rajone įvykusius įskaitinius ir neįskaitinius eismo įvykius, savižudybes, smurtines mirtis);

26.19. Valstybinė darbo inspekcija ir šios inspekcijos Alytaus poskyris (renka ir kaupia duomenis apie nelaimingus atsitikimus darbe);

26.20. Biuras (atlieka atrankinius tyrimus, renka ir apibendrina duomenis apie vaikų sveikatos būklę ir jos pokyčius).

26.21. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas (vykdydamas Pasaulio sveikatos organizacijos koordinuojamą Lėtinių neinfekcinių ligų profilaktikos programą (CINDI), atlieka kartotinius programos eksperimentinių rajonų gyventojų sveikatos patikrinimus. Jų metu vertinamas lėtinių ligų ir jų rizikos veiksnių dažnis populiacijoje. Kas dveji metai registruojami Lietuvos žmonių gyvenamosios pokyčiai, dalyvaujant tarptautiniame Sveikatos stebėsenos projekte (*Finbalt Health Monitor*). Kas ketveri metai

atliekami Lietuvos moksleivių gyvenimo tyrimai, dalyvaujant tarptautiniame moksleivių sveikatos (HBSC) tyrime. Savivaldybių lygmenyje šios apklausos gyvenimo neatspindi);

VIII. ATASKAITŲ IR IŠVADŲ TEIKIMO TVARKA

27. Biuras kasmet teikia metinę visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų analizę (toliau vadinama – Ataskaita) savivaldybės administracijai.

28. Ataskaitą turėtų sudaryti 3 dalys:

28.1. Bendroji dalis, kuri yra pastovi ir kartojasi kiekvienais metais, ją papildant paskutinių metų duomenimis. Jos tikslas – įvertinti svarbiausių Alytaus rajono gyventojų sveikatos, sveikatos priežiūros bei su sveikata susijusių aplinkos rodiklių lygius ir pokyčius savivaldybės teritorijoje.

28.2. Alytaus rajono savivaldybei būdinga dalis, kurioje analizuojamos specifinės problemos ir rodikliai, kurie savivaldybėje turi ekstremalias reikšmes, lyginant su kitomis savivaldybėmis. Šioje dalyje aprašomi ir Savivaldybėje vykdyti atrankiniai tyrimai, valstybinės ir Savivaldybės visuomenės sveikatos programos, strategijos ir priemonės, nagrinėjamos jų išdavos bei poveikis atitinkamoms visuomenės sveikatos sritims.

28.3. Rekomendacijos.

29. Svarbiausi stebėsenos rezultatai pateikiami atskiru trumpu dokumentu, kuris vertingas žiniasklaidai, politikams ir visuomenei.

30. Po stebėsenos ataskaitos pristatymo Savivaldybės tarybai, jos elektroninė kopija (kartu su papildomais biuro surinktais duomenimis) pateikiama Higienos instituto Sveikatos informacijos centrui, kuris tvarko Valstybinį visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų fondą.

IX. LAUKIAMŲ REZULTATAI

31. Laukiami rezultatai:

31.1. į DB laiku bus surenkama ne mažiau 90 proc. pagrindinių ir ne mažiau 70 proc. papildomų Programoje numatytų rodiklių už praėjusius kalendorinius metus;

31.2. duomenys ir rodikliai bus surenkami ne mažiau kaip iš 90 procentų Programoje numatytų šaltinių;

31.3. atlikti 2 numatyti gyvenimo tyrimai;

31.4. bus laiku pateikiama 1 kasmetinė visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita Savivaldybės tarybai, Valstybiniam visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų fondui;

31.5. kasmet bus parengiami 3 informaciniai pranešimai visuomenei apie gyventojų sveikatos būklę ir jos pokyčius.

X. PROGRAMOS VERTINIMO KRITERIJAI

32. Visuomenės sveikatos stebėsenos Programa vertinama pagal išsikelto tikslo ir uždavinių įgyvendinimą:

32.1. kiek procentų pagrindinių ir papildomų duomenų ar rodiklių surinkta laiku;

32.2. iš kiek procentų šaltinių surinkti duomenys;

32.3. atliktų Alytaus rajono gyventojų gyvensenos tyrimų skaičius;

32.4. kasmetinės visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų ataskaitos pateikimo Savivaldybės tarybai, Valstybiniam visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų fondui savalaikiškumas.

32.5. parengtų pranešimų apie gyventojų sveikatos būklę, jos pokyčius ir jų priežastis visuomenei ir savivaldybės institucijoms skaičius;

XI. FINANSAVIMO ŠALTINIAI

33. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos programa finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir Alytaus rajono savivaldybės biudžeto lėšų, skirtų savivaldybės Biurui.

34. Programai finansuoti taip pat gali būti naudojamos tarptautinių organizacijų ir programų, savivaldybės, specialiųjų fondų ir rėmėjų tam tikslui skirtos lėšos.

**1 lentelė. ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2012–2014 METŲ PROGRAMOS
ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS (PRIEMONIŲ PLANAS)**

Uždavinys	Priemonės pavadinimas	Atsakingas vykdytojas	Įvykdymo terminas
1. Sistemingai rinkti, kaupti ir analizuoti Alytaus rajono gyventojų sveikatos būklės ir jos kitimo duomenis ir rodiklius, sveikatai įtakos turinčius gyvensenos ir aplinkos veiksnius, bei vertinti ir analizuoti jų pokyčius	<p>1.1. Surinkti duomenis ir rodiklius apie Alytaus rajono gyventojų demografinę, socialinę, ekonominę, sveikatos būklę, sveikatos priežiūros įstaigų veiklą, aplinkos rodiklius iš stebėsenos duomenų valdytojų ir teikėjų</p> <p>1.2. Vertinti ir analizuoti bendruomenės sveikatos būklę ir jos pokyčius ne trumpesniame negu trejų metų laikotarpyje</p> <p>1.3. Vykdyti atrankinį Alytaus rajono moksleivių tyrimą, atspindintį moksleivių gyvensenos ypatumus</p> <p>1.4. Vykdyti atrankinį darbingo amžiaus žmonių gyvenimo išpročių tyrimą</p> <p>2.1. Parengti kasmetinę ataskaitą</p>	<p>Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras</p> <p>Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras</p> <p>Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras</p> <p>Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras</p> <p>Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras</p>	<p>Kasmet II-III ketv.</p> <p>Kasmet III ketv.</p> <p>2014 m. I ketv.</p> <p>2013 m. I ketv.</p> <p>Kasmet IV ketv.</p>
2. Užtikrinti tinkamą ir savalaikį apibendrintų visuomenės sveikatos stebėsenos rezultatų teikimą valstybės ir savivaldybės institucijoms, Valstybiniam visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų fondui, kitoms suinteresuotoms institucijoms, taip pat visuomenei.	<p>2.2. Sutrumpinto varianto statistinę ataskaitą pateikti savivaldybės tarybai</p> <p>2.3. Ataskaitos kopiją bei papildomai surinktus duomenis pristatyti Valstybiniam visuomenės sveikatos duomenų fondui</p> <p>2.4. Parengti informacinius pranešimus visuomenei apie Alytaus rajono gyventojų sveikatos būklę, jos pokyčius ir jų priežastis</p>	<p>Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras, Alytaus rajono savivaldybės administracija</p> <p>Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras, Alytaus rajono savivaldybės administracija.</p> <p>Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras</p>	<p>Kasmet IV ketv.</p> <p>Kasmet IV ketv.</p> <p>Kasmet IV ketv.</p>

1 lentelės tęsinys

<p>3. Tobulinti Alytaus rajono visuomenės sveikatos stebėsenos sistemą, kad visuomenės sveikatos stebėsenos sistema Alytaus rajono savivaldybėje atitiktų Lietuvos Respublikos teisės aktų keliamus reikalavimus ir būtų naudojama visuomenės sveikatos stiprinimo priemonėms planuoti ir įgyvendinti.</p>	<p>3.1. Papildyti visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų sistemą naujausiais duomenimis, rodikliais</p> <p>3.2. Tobulinti duomenų bazės struktūrą</p>	<p>Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras, Alytaus rajono savivaldybės administracija</p> <p>Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras, Alytaus rajono savivaldybės administracija</p>	<p>Kasmet II-III ketv.</p> <p>Kasmet II-III ketv.</p>
<p>4. Vertinti Savivaldybėje vykdomą visuomenės sveikatos specialiąją rėmimo programą ir jos poveikį visuomenės sveikatai.</p>	<p>4.1. Surinkti informaciją apie Savivaldybėje pagal visuomenės sveikatos specialiąją rėmimo programą vykdomas visuomenės sveikatinimo programas</p> <p>4.2. Surinkti duomenis apie programų vykdymo eigą ir rezultatus iš atsakingų už programos vykdymą institucijų, vykdančių Savivaldybės inicijuotą visuomenės sveikatos specialiąją rėmimo programą</p> <p>4.3. Įvertinti programų poveikį gyventojų sveikatai pagal programoje išsikeltus laukiamus rezultatus ir vertinimo kriterijus</p>	<p>Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras, Alytaus rajono savivaldybės administracija</p> <p>Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras, Alytaus rajono savivaldybės administracija</p> <p>Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras</p>	<p>Kasmet I ketv.</p> <p>Kasmet per I mėn. po programos įgyvendinimo</p> <p>Per artimiausius kelerius metus nuo programos pasibaigimo</p>

2 lentelė. PRIVALOMI STEBĖSENOS OBJEKTAI, JUOS APIBŪDINANTYS RODIKLIAI BEI DUOMENYS, RENKAMŲ STEBĖSENOS DUOMENŲ MASTAS, VYKDYMO METODIKA, DUOMENŲ VALDYTOJAI IR TIEKĖJAI, DUOMENŲ TEIKIMO TVARKA

Rodiklių grupė	Pagrindiniai rodikliai	Papildomi rodikliai	Duomenų šaltinis ir rinkimo metodas	Duomenų valdytojai ir tiekėjai	Duomenų teikimo tvarka (periodiškumas, terminai, būdas)
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. STEBĖSENOS OBJEKTAS – DEMOGRAFINĖ SITUACIJA					
1. Gyventojai	1.1. Gyventojų skaičius pagal lytį, amžiaus grupes; 1.2. Santuokų, ištuokų skaičius;	1.1.1. Demografinės senatvės koeficientas	<ul style="list-style-type: none"> Lietuvos statistikos departamento duomenų bazė (www.stat.gov.lt/lt) 	<ul style="list-style-type: none"> Lietuvos statistikos departamentas Alytaus rajono savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyrius 	Kasmet
2. Gimstamumas	2.1. Gimstamumas ir natūrali gyventojų kaita ;	2.1.1. Gimusieji pagal motinos amžių	<ul style="list-style-type: none"> Demografinės statistikos duomenys 	<ul style="list-style-type: none"> Lietuvos statistikos departamentas Alytaus rajono savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyrius 	Kasmet
3. Mirtingumas	3.1. Mirtingumas pagal lytį, amžių 3.2. Kūdikių mirtingumas;		<ul style="list-style-type: none"> Gyventojų registro duomenys 	<ul style="list-style-type: none"> Lietuvos statistikos departamentas Alytaus rajono savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyrius 	Kasmet
4. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	4.1. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė pagal lytį		<ul style="list-style-type: none"> Išsistinis tyrimas 	<ul style="list-style-type: none"> Lietuvos statistikos departamentas 	Kasmet
2. STEBĖSENOS OBJEKTAS – SOCIALINĖ EKONOMINĖ BŪKLĖ					
5. Gyventojų užimtumas, migracija	5.1. Bedarbių skaičius 5.2. Nedarbo lygis 5.3. Gyventojų migracija 5.4. Socialinės rizikos šeimos		<ul style="list-style-type: none"> Lietuvos darbo biržos duomenų bazė (www.ldb.lt) Išsistinis tyrimas 	<ul style="list-style-type: none"> Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Alytaus teritorinė darbo birža Lietuvos statistikos departamentas Alytaus rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius, Vaiko teisių apsaugos skyrius 	Kasmet

1.	2.	3.	4.	5.	6.
3. STEBĖSENOS OBJEKTAS – SVEIKATOS BŪKLĖ					
6. Mirtingumas	<p>6.1. Mirtingumas dėl šių priežasčių:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kraujotakos sistemos ligų; • piktybinių navikų; • išorinių priežasčių; • transporto įvykių; • savižudybių 	<p>6.1.1. Mirtingumas pagal pagrindines mirties priežastis pagal amžių, lytį</p> <p>6.1.2. Mirtingumas dėl išorinių mirties priežasčių:</p> <ul style="list-style-type: none"> • savižudybės • transporto įvykiai • paskendimai • nužudymai ir kt. <p>6.1.3. Mirtingumas dėl piktybinių navikų pagal piktybinių navikų lokalizaciją</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Higienos instituto kompiuterinė duomenų bazė (www.hi.lt) • Higienos instituto Sveikatos informacijos centro leidinys „Mirties priežastys“, „Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse“ • Lietuvos kelių policijos tarnybos internetinė svetainė (www.lkpt.lt) • Ištinis tyrimas 	<ul style="list-style-type: none"> • Higienos instituto Sveikatos informacijos centras • Lietuvos kelių policijos tarnyba • Alytaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas 	Kasmet
7. Sergamumas ir ligotumas	<p>7.1. Ligotumas šiomis ligomis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Infekcinės ir parazitinės ligos • Kraujotakos sistemos bei kraujo ir kraujodaros organų ligos • Kvėpavimo sistemos ligos • Psichikos ir elgesio sutrikimai • Jungiamojo audinio ir skeleto raumenų sistemos ligos • Endokrininės sistemos ligos • Piktybiniai navikai 	<p>7.1.1. Išvardintų ligų ir ligų grupių paplitimas (sergantys asmenys) pagal amžiaus grupes</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Higienos instituto kompiuterinė duomenų bazė (www.hi.lt) • Higienos instituto Sveikatos informacijos centro leidinys „Lietuvos gyventojų sveikata ir sveikatos priežiūros įstaigų veikla“, „Lietuvos gyventojų sergamumas apskrityse ir savivaldybėse“, „Lietuvos sveikatos statistika“, „Visuomenės 	<ul style="list-style-type: none"> • Higienos instituto Sveikatos informacijos centras • Užkrečiamų ligų ir AIDS centras • Valstybinis psichikos sveikatos centras • Neigalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos • Alytaus visuomenės sveikatos centras • Alytaus rajono asmens sveikatos priežiūros įstaigos • Vilniaus universiteto Onkologijos institutas; 	Kasmet Kai kurie duomenys renkami iš veiklos ataskaitų, suvestinių formų

	<ul style="list-style-type: none"> • Virškinimo sistemos ligos • Nervų sistemos ligos • Akies, ausies bei jos organų ligos • Traumos ir kiti išorinių prižasčių padariniai <p>7.2. Sergamumas (nauji atvejai) šiomis ligomis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Infekcinės ir parazitinės ligos • Kraujotakos sistemos bei kraujo ir kraujodaros organų ligos • Kvėpavimo sistemos ligos • Psichikos ir elgesio sutrikimai • Jungiamojo audinio ir skeleto raumenų sistemos ligos • Endokrininės sistemos ligos • Piktybiniai navikai • Virškinimo sistemos ligos • Nervų sistemos ligos • Akies, ausies bei jos organų ligos • Traumos ir kiti išorinių prižasčių padariniai <p>7.3. Vaikų sergamumo struktūra</p>	<p>7.2.1. Sergamumas (nauji atvejai) šiomis ligomis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuberkulioze • Lytiškai plintančiomis infekcijomis • Psichikos ir elgesio sutrikimais vartojant alkoholi • Psichikos ir elgesio sutrikimais vartojant kitas psichoaktyviasias medžiagas • Piktybiniais navikais pagal piktybinių navikų lokalizaciją (trachėjos, bronchų, plaučių, krūties, gimdos kaklelio, priešinės liaukos, odos piktybiniais navikais) • Per maistą plintančių užkrečiamųjų ligų protrūkių skaičius per metus • Gyventojų sergamumas ūmiais žarnyno užkrečiamosiomis ligomis ir bakterinėmis maisto toksinėmis infekcijomis • Profesiniai susirgimai 	<p>sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse“</p> <ul style="list-style-type: none"> • Užkrečiamų ligų ir AIDS centro kompiuterinė duomenų bazė (www.ulac.lt) • Valstybinio psichikos sveikatos centro duomenų bazė (www.vpsc.lt) • Asmens sveikatos priežiūros įstaigos • Ambulatorines ir stacionarias paslaugas teikiančios asmens sveikatos priežiūros įstaigos • Ištinis tyrimas 		
--	---	--	---	--	--

<p>1. Vaikų sergamumas bendrojo lavinimo mokyklų duomenimis</p>	<p>2.</p> <p>8.1. Vaikų sergamumo struktūra:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regėjimo sistemos sutrikimai • Skeleto – raumenų sistemos sutrikimai • Kvėpavimo sistemos sutrikimai • Endokrininės sistemos sutrikimai • Nervų sistemos • Kitos ligos (virškinimo sutrikimai, įgimtos ligos ir kt.) 	<p>3.</p> <p>8.1.1. Sergančių vaikų skaičius:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miopija • Hipermetropija • Astigmatizmu • Skolioze • Lordoze ir kifoze • Turintys nenormalią laikyseną • Nutukimu • Turintys per mažą arba per didelį KMI (be nutukimo) • Turintys klausos sutrikimų • Turintys kalbos sutrikimų 	<p>4.</p> <ul style="list-style-type: none"> • F 027-1/a „Vaiko sveikatos būklės pažymėjimas“ • Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro sveikatos priežiūros specialistų ataskaita • Ištinis tyrimas 	<p>5.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras • Alytaus rajono bendrojo lavinimo mokyklos 	<p>6.</p> <p>Kasmet per vieną mėnesį nuo duomenų pateikimo iš Alytaus rajono bendrojo lavinimo mokyklų</p>
<p>9. Sveikatos priežiūros sistemos raida</p>	<p>9.1. Aktyvių ir praktikuojančių gydytojų skaičius</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gydytojų skaičius • Šeimos gydytojų skaičius • Odontologų skaičius • Specialistų su aukštesniu ir aukštesniu medicinos išsilavinimu (ne gydytojų) skaičius • Slaugytojų skaičius <p>9.2. Įstaigų veiklos rodikliai</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lovų skaičius • Hospitalizuotų asmenų skaičius • Apsilankymų pas gydytojus skaičius • Apsilankymų pas šeimos gydytojus skaičius 	<p>9.1.1. Chirurgų, vidaus ligų gydytojų, akušerių, ginekologų, psichiatrų skaičius</p> <p>9.2.1. Paskiepytų vaikų dalis</p> <p>9.2.2. Profilaktiniai patikrinimai</p>	<p>• Higienos instituto kompiuterinė duomenų bazė (www.hi.lt)</p> <p>• Higienos instituto Sveikatos informacijos centro leidinys „Lietuvos gyventojų sveikata ir sveikatos priežiūros įstaigų veikla“</p> <p>• Lietuvos statistikos departamento duomenų bazė (www.stat.gov.lt/lt)</p> <p>• Vilniaus teritorinė ligonių kasa (www.vilniaustlk.lt)</p> <p>• Asmens sveikatos</p>	<p>4. STEBĖSENOS OBJEKTAS – SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGŲ VEIKLA IR IŠTEKLIAI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Higienos instituto Sveikatos informacijos centras • Lietuvos statistikos departamentas • Vilniaus teritorinė ligonių kasa • Alytaus rajono asmens sveikatos priežiūros įstaigos 	<p>Kasmet</p> <p>Kai kurie duomenys renkami iš veiklos ataskaitų, suvestinių formų</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Apsilankymų pas odontologą skaičius • Greitosios medicinos pagalbos suteiktų paslaugų apimtis ir struktūra • Prevencinių programų vykdymo apimtys 		<p>priežiūros įstaigos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ištinis tyrimas 		
5. STEBĖSENOS OBJEKTAS – APLINKA					
<p>10. Fizinės aplinkos veiksniai</p>	<p>10.1. Maudyklės</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stebimų ir nuolat kontroliuojamų maudyklų dalis • Maudyklų, viršijančių Lietuvoje nustatytas maudyklų vandens kokybės mikrobiologinių analizių vertes, dalis <p>10.2. Geriamojo vandens kokybė</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geriamojo vandens mėginių, kuriuose žarninių lazdelių (E.coli) ir (ar) žarninių enterokokų skaičius viršijo ribinį mikroorganizmų skaičių per tam tikrą laikotarpį, dalis • Geriamojo vandens mėginių, kuriuose cheminių (toksinių) medžiagų koncentracijos viršijo nustatytas ribines vertes per tam tikrą laikotarpį, dalis • Gyventojų, kuriems vanduo tiekiamas centralizuotai, dalis <p>10.3. Aplinkos tarša iš stacionarių taršos šaltinių</p> <p>10.4. Triukšmo lygio pokytis savivaldybių tyliuosiose zonose kiekvienų metų žiemos, pavasario, vasaros, rudens laikotarpiais.</p>	<p>10.2.1. Šachtinių šulinių vandens kokybė</p> <p>10.2.2. Gyventojų, kurių nuotekos tvarkomos pagal teisės aktų reikalavimus, dalis;</p> <p>10.3.1. Aplinkos oro užterštumo KD₁₀, NO₂, SO₂, O₃ leidžiamų normų viršijimas, dienų skaičius ir koncentracija;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro duomenų bazė www.smipc.lt • Centralizuotai tiekiamo geriamojo vandens tiekėjai (SĮ „Simno komunalininkas“, UAB „Dzūkijos vandenys“) • Alytaus maisto ir veterinarijos tarnyba • Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos • Alytaus regiono aplinkos apsaugos departamentas • Alytaus rajono savivaldybės administracijos socialinės paramos savivaldybės gydytojas • Ištinis tyrimas 	<ul style="list-style-type: none"> • Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras • Alytaus maisto ir veterinarijos tarnyba • Savivaldybės įmonė „Simno komunalininkas“ • Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Alytaus regiono aplinkos apsaugos departamentas • Alytaus rajono savivaldybės administracijos socialinės paramos savivaldybės gydytojas 	Kasmet

1.	2.	3.	4.	5.	6.
11. Moksleivių gyvensena ir elgsena	<ul style="list-style-type: none"> Rūkančių moksleivių dalis (proc.) Reguliariai (kasdien arba bent kartą per savaitę vartojančių alkoholių moksleivių dalis (proc.)) Nutukimo ir antsvorio paplitimas tarp moksleivių (proc.) Laisvalaikio besimankštinančių bent 4 dienas per savaitę moksleivių dalis (proc.) Moksleivių, kasdien vartojančių šviežias daržoves, vaisius ar uogas dalis (proc.) Moksleivių, save laikančių sveikais, dalis (proc.) Moksleivių, save laikančių laimingais, dalis (proc.) Moksleivių, patiriančių patyčias mokykloje, dalis (proc.) 	<p>6. STEBĖSENOS OBJEKTAS – GYVENSENA IR ELGSENA</p> <ul style="list-style-type: none"> Moksleivių rūkymo paplitimas pagal amžių, lytį Moksleivių alkoholio vartojimo įpročiai pagal amžių, lytį Moksleivių savo sveikatos vertinimas: viso, pagal amžių, lytį Patyčių mokykloje paplitimas pagal amžių, lytį 	<ul style="list-style-type: none"> Atrankinis Alytaus rajono moksleivių tyrimas, atspindintis moksleivių gyvensenos ypatumus (apklausa) Kiti Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro atliekami atrankiniai tyrimai 	<ul style="list-style-type: none"> Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras Lietuvos sveikatos mokslų universitetas 	Kas ketveri metai
12. Suaugusiųjų gyvensena ir elgsena	<ul style="list-style-type: none"> Rodikliai, apibūdinantys mitybos, rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo, fizinio aktyvumo ir kitus elgesio įpročius; 	<ul style="list-style-type: none"> Nutukimo, antsvorio paplitimas pagal amžių, lytį Rūkymo paplitimas pagal amžių, lytį Alkoholio vartojimo paplitimas Narkotikų vartojimas 	<ul style="list-style-type: none"> ESPAD (alkoholio ir kitų narkotikų vartojimo tyrimas) Lietuvos sveikatos mokslų universiteto atliekami tyrimai Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro atliekami atrankiniai tyrimai 	<ul style="list-style-type: none"> Alytaus rajono savivaldybė Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras Lietuvos sveikatos mokslų universitetas 	Kas dveji metai

1.	2.	3.	4.	5.	6.
13. Sveikatos priežiūros mokyklose, biuro veiklos vertinimas	<ul style="list-style-type: none"> • Rodikliai, apibūdinantys sveikatos priežiūros mokyklose kokybę • Rodikliai, apibūdinantys biuro teikiamų mokamų paslaugų ir sveikatinančios veiklos kokybę 		Alytaus rajono ugdymo įstaigos Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro atliekamos anketinės apklausos	<ul style="list-style-type: none"> • Alytaus rajono savivaldybė • Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras 	Kasmet atliekamas sveikatos priežiūros mokyklose veiklos vertinimas Kas dveji metai – viso biuro veiklos vertinimas

PASTABA. Vykdamas stebėseną turi būti užtikrintas LR Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo nuostatų laikymasis.
